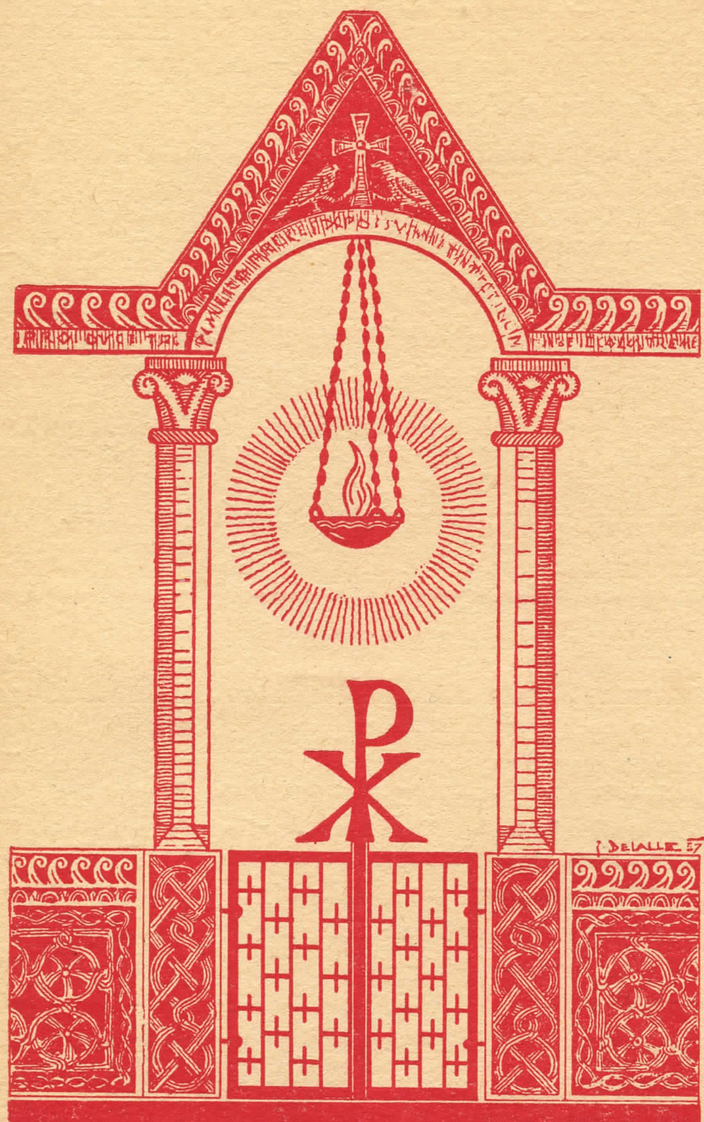
Poštarina plaćena u gotovu.

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI ČASOPIS

GOD. IV. 1938 BR. 7.

ŽIVOT S CRKVOM

Časopis za liturgijsku obnovu s prilogom »Sv. Misa i večernja za nedjelje i blagdane«.

Izlazi jedamput mjesečno prema crkvenoj godini. Dozvolom crkvene vlasti izdaje »Zvijezda mora« — Hvar, a uređuje: Sveć. Josip Kirigin, Hvar. Tisak Leonove tiskare - Split (zastupnik Josip Dadić).

Godišnja pretplata:

Časopis s prilogom 30 Dinara

Sam prilog - - - - 15 »

Povjerenici koji raspavačaju barem 5 komada priloga, prodavaju 1 komad za 1 Dinar, a upravi plaćaju za svih 12 brojeva po 10 Dinara.

Pretplata se šalje: »Zvijezda mora« - Hvar (br. čeka 32.193).

SADRŽAJ:

Str.

Josip Kirigin: Otajstvo preporođenja - - - - - 161
Dom Columba Marmion: Uzašašće — Kristova i naša proslava - - - - - - - - - - - - - 166
Don Ivo Tržok: Narav i djelovanje Duha Svetoga - 169
St. Preprek: Organizacija crkvenog pjevanja u župi - 172
Don Juraj Dulčić: Psalmi kao molitve - - - - - 175
Opat Reetz: Benediktinski samostani u Dalmaciji - 177
Iz života svete Crkve - - - - - - - - - - - - 181
Knjige poslane uredništvu - - - - - - - - - - 183
Razne vijesti - - - - - - - - - - - - - - - 184

Otajstvo preporođenja

Kad je Isus kršten od sv. Ivana izašao iz rijeke Jordana nad njim se je otvorilo nebo i čuo se glas Oca nebeskoga: »Ovo je Sin moj ljubljeni.« To smo i mi doživjeli. Kad je namjesnik Kristov nad nama izgovorio riječi: »Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«, tada se je i nad nama otvorilo nebo i nad nama je Otac nebeski rekao: »Ovo je sin moj«. Tjelesne oči toga nijesu vidjele ni tjelesne uši čule, ali se je to zaista dogodilo, jer smo mi baš *u sv. krštenju postali djeca Božja.*

Članom bilo kojega društva postajemo, kad se u nj upišemo i platimo upisninu. Katolička Crkva jest društvo, ali društvo posebne vrsti, Božje društvo, kraljevstvo Božje na zemlji. Zato se nije dosta upisati u crkvene matice, već se moramo preporoditi vodom i Duhom Svetim. Kao što rođenjem postajemo djeca ljudi, tako ovim preporođenjem postajemo djeca Božja, udovi Kristova otajstvena tijela.

I.

Krštenje je *prvi sakramenat*, jer prije njega ne možemo primiti nijedan drugi sakramenat, nijednu redovitu milost. Krštenje je i *najpotrebitiji* sakramenat, jer se nitko ne može spasiti barem bez krštenja želje, kako je Isus rekao (Iv. 3, 5): »Ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje.« A nije krštenje samo prvi i najpotrebitiji sakramenat, već u neku ruku i *najvažniji* (najveći je presv. Euharistija), jer je krštenje temelj svega kršćanskoga života.

I najprimitivnije religije imaju svoje t. zv. inicijacije. Posebnim, često i krvavim obredima primaju nove članove

u svoje vjerske zajednice, i čine ih nekakvim dionicima svojih tobožnjih božanstva. To nam tek govori o čežnji ljudske naravi, koju je Bog — kako kaže liturgija — divno stvorio ali i još divnije obnovio. Svako dijete, što se rodi na svijet, potomak je Adamov i kao takav spada, po riječima sv. Augustina, u »osuđeno mnoštvo«. Svi mi ljudi možemo reći sa sv. Pavlom (Rim. 7, 14): »Ja nesretni čovjek! Tko će me izbaviti iz ovoga smrtnoga tijela?« Ali i svi možemo s njim odgovoriti: »*Milost Isusova*, zato zahvaljujem Bogu u Kristu Isusu, Gospodinu našemu.«

Gdje nam se pak daje Kristova milost? Odgovor nam najljepše daje sv. Crkva u svojoj liturgiji, kad kod blagoslova krsnog studenca pjeva: »Ti, Bože svemogući, ovu jednostavnu vodu svojim ustima blagoslovi, da osim naravnoga čišćenja, što se može upotrebiti za pranje tijela, uspješna bude i za očišćavanje duša. Ovdje da se satru sve ljage grijeha, ovdje da se priroda na Tvoju sliku stvorena i obnovljena na čast svoga začetka očisti od svih nečistoća starinskih: da svaki čovjek, što uđe u novo otajstvo preporođenja, ušavši *nanovo se rodi kao pravo dijete nevinosti*.«

A krštenje nas ne samo čisti od svakoga grijeha nego nas i *najtješnje združuje s Bogom*. Kad se čovjek krsti postaje posve drukčiji. Narav mu doista ostaje ista, ali je preporođena u Bogu. Ista je voda u bari i u gorskom jezeru, ali u bari žive žabe, svaka gamad i smrdljiva trava, a u gorskom se kao kristal bistrom jezeru odrazuje plavo nebo i snježni vrhunci. Nekako tako je i s nama. Prije krštenja smo blatna bara, u kojoj se širi smrad grijeha. U takvoj se duši ne odrazuje Bog. Naprotiv, poslije krštenja čistoća se naše duše ne da usporediti s bistrinom nijednog jezera. U nju su ulivene uzvišene bogoslovske kreposti i darovi Duha Svetoga, u njoj se odrazuje sam Bog po svojoj milosti. Lijepo je ovu uzvišenu istinu izrazio sv. Fulgencije: »Bog se rodio od čovjeka, da se čovjek rodi od Boga. Krist je ono, čega nije imao po svojoj naravi prvim rođenjem, postao drugim rođenjem, da mi postajemo drugim rođenjem ono što nijesmo bili po naravi prvoga.«

Naša veza s Bogom nije labava, nije samo moralnog reda, već posve realnog, mističnog, ali realnog. »Jednim Duhom mi *svi se krstismo u jedno tijelo*«, kaže sv. Pavao (I. Kor. 12, 13). Samo po sv. krštenju — govori jedna bogoslovska odluka (Decr. ad Arm.) — pripajamo se tijelu Crkve i postajemo udovi Isusovi. Od toga časa isti je život u Glavi - Kristu i u udovima - kršćanima. I kao što tjelesni udovi žive i djeluju samo ako su u vezi s ostalim tijelom i s glavom, tako i mi možemo duhovno živjeti, djelovati i plod donositi samo ako smo u vezi s crkvenim tijelom i njegovom Glavom, Isusom Kristom. Mi smo dakle »kršteni u Krista Isusa« (Rim. 6, 3). Kršteni smo u Kristovu smrt i uskrsnuće. Kao što je Krist umro tako i mi po krštenju umremo grijehu. A kao što je On uskrsnuo tako po krštenju i mi s Njim uskrsnemo na nov život. Kršćanin dakle živi s Kristom, po Kristu i od Krista, tako da svaki od nas može da reče sa sv. Pavlom (Gal. 2, 20): »Ne živim više ja, nego Krist živi u meni.«

II.

Da shvatimo što je zapravo krštenje morali bismo razumjeti što je milost, što je Bog, kojega dionici postajemo upravo po sv. krštenju. To na zemlji naravski nije moguće. Ali zato nam sv. Crkva bogatstvo krsne milosti iskazuje u svojoj liturgiji, kad divnim obredima i svetim molitvama, punim dubokog značenja, dijeli ovaj sakramenat. Od svih sedam sv. sakramenata ni jedan se ne dijeli s toliko radosti i s toliko svečanosti kao sakramenat sv. krštenja. Njegovi su obredi posebno dolazili do izražaja u staro doba, kad se je sakramenat sv. krštenja još svečanije dijelio. Krstili su se odrasli, za koje je taj korak zbilja bio »metanoia«, promjena života, pravo preporođenje. Svečano se krstili redovito u samoj uskrsnoj noći, kad je simbolika Kristove smrti i uskrsnuća bila najjača, a povećavalo ga je još ne polijevanje nego trostruko uronjivanje u krsni zdenac. Ali malo koristi hvaliti stara vremena. Ovdje ćemo iznijeti ono što bi se u našim prilikama dalo, a i moralo učiniti, da kršćani budu opet svijesni velikog otajstva svog preporođenja.

Poslije oltara najsvetije je mjesto u crkvi *krstionica*. Kao što svi članovi obitelji posebnim čuvstvima i u kasnijim godinama gledaju kolijevku, u kojoj su se svi odhranili, tako bismo posebnim čuvstvima zahvalnosti imali svaki put pogledati krstionicu, kad mimo nju prolazimo. Naravski da je to moguće samo ondje, gdje se redovito krsti u crkvi, kako to i traže crkveni propisi. Pa i ondje gdje je Crkva dozvolila, da se smije krstiti u toploj sakristiji ili u župničkoj kancelariji, dozvoljeno je samo tada, kad »župnik s razlogom opravdano sudi, da bi krštenje u hlad-

noj crkvi moglo da bude djetetu gotova smrt.« Ali ni zamisliti se ne da župska crkva bez krstionice. Izgleda kao kuća bez kolijevke, osuđena na smrt. A ne samo da u svakoj župskoj crkvi ima da bude krstionica i da se u njoj redovito krsti, nego krstionica mora da bude uz oltar najljepši dio crkve. Mnoge stare crkve imaju krstionice u posebnim kapelama, dapače i u posebnim zgradama, samo da što jače istaknu veličinu ovog sakramenta. Na tu se misao vraćaju i moderni crkveni arhitekti, pa je i u našem vijeku podignuto vrlo lijepih krstionica. Po mnogim pak našim crkvama ni vanjština ni unutrašnjost krstionice ne ulijeva nimalo poštovanja do tog svetog mjesta i nimalo ne propovijeda o uzvišenosti sv. krštenja. Koji ljube liturgiju i koji je žele približiti ljudima, imaju ovdje dosta posla. Svi se pak naučimo reći barem: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu«, kadgod prođemo mimo onog svetog mjesta, gdje smo kršteni u ime presv. Trojstva. I vjerovanje ili djelo vjere nigdje se ljepše ne moli nego ondje gdje smo sv. vjeru primili.

Uz krstionicu u najljepšoj bi nam uspomeni morao da bude *krsni dan.* Kako sada Crkva želi, da svi krste kao djeca i to čim prije, naravski ne možemo se svoga krštenja sjećati. Ali trebalo bi više puta i to s razumijevanjem doživjeti ono što kao djeca nijesmo mogli uživati. Poznato je, koliko je brige ulagala Crkva u stara vremena, da katehumene što bolje i što dostojnije pripravi na sakramenat preporođenja. Čitavo je korizmeno vrijeme bilo određeno za tu svrhu sa raznim poukama, ispitima i blagoslovima. Skraćeno se to još i sada obavlja neposredno prije krštavanja. O svemu bi tome kršćani morali biti dobro poučeni, pak bi sigurno s užitkom i s korišću prisustvovali krštenju, kadgod bi mogli. Da svoj župi kao takvoj prirede to lijepo veselje, nekoji su župnici, osobito u Njemačkoj, uveli običaj, da barem par puta preko godine obave svečano krštenje u nedjelju popodne na očigled i uz sudjelovanje svih vjernika. Dobro pripravljen i lijepo izveden taj obred sigurno bi vjernicima oživio svijest kršćanstva. U vezi s krštenjem ili kojom drugom prigodom dobro je za se ili, još bolje s drugima, obaviti krsni zavjet. Dr. Kniewald piše u »Svećeničkoj službi« (str. 20): »Za omladinu uopće, pa i za čitavu župsku zajednicu vjernika, bit će od velike koristi u posebnim prigodama priređena i prikladno upriličena obnova krsnog zavjeta. Takva bi se obnova mogla uvesti i prigodom misija i duhovnih vježbi.«

Liturgijski odgojen čovjek iz istih razloga ne slavi svoj rođendan nego svoj krsni dan. Naravski zato mora za njega znati, pa je dužnost pravih kršćanskih roditelja, da u tom smislu odgajaju svoju djecu. Sama im Crkva daje u tu svrhu dva tako lijepa sredstva. Kad se dijete krsti, svećenik ga zaodjene *bijelom krsnom haljinom,* koju su u staro vrijeme novokrštenici nosili kroz cijeli uskrsni tjedan, a koja tako lijepo označuje nevinost krštene duše. Na kraju dade još svećenik djetetu *goruću svijeću,* koja je znak žive vjere, što je kršćanin mora da čuva do smrti, kad će opet gorućom svijećom poći ususret Gospodinu, kad dođe na svadbu. Uz malo troška i uz malo dobre volje mogli bi roditelji ili kumovi da to pribave i sačuvaju svojoj djeci ili kumčadi. Može tko to smatrati samo izvanjskim sredstvima, koja mnogo ne znače, ali tko pozna ljudsku dušu i kako nam je drago sve što je s nama u vezi, ne će prezreti ovaj prijedlog. Crkva kao naša majka ima svoj jezik, kojim često govori kroz malenkosti, ali baš po njima postala bi nam Crkva, i sve što nam ona daje, draga kao naša majka. — Da će liturgijski odgojeni kršćani dati svojoj djeci samo kršćanska imena, t. j. imena svetaca, pa i ako pretočena u narodni naziv, te da će im potražiti kumove u prvom redu kršćane, to se samo po sebi razumije. Sve što je u vezi s krštenjem mora da bude Božje, jer krštenje i nije drugo nego sjedinjenje s Bogom.

*

Žalosna su pojava mnogi današnji kršćani. Nikada dosada nije bilo ovoliko kršćana, ali možda nikada nije bilo mnje kršćanstva. Organizirana i borbena bezbožnost nije najveća sramota našega vijeka. Najbljutavija je mlaka voda, najodurniji su polovični kršćani, kršćni koji su samo u maticama zapisani. Težak je to balast za vojujuću Crkvu. A težak je problem, kako opet podići svijest, uvjerenje, a po tome život i borbenost kršćana. Nema druge treba se vratiti starim izvorima, treba opet otkriti i učvrstiti temelje kršćanstva. Najdublji poznavaoci modernog čovjeka tvrde, da u naše doba samo liturgijski odgojen čovjek može biti stopostotni kršćanin. Preduvjet liturgijskog života je liturgijski odgoj, a liturgijski odgoj počinje »liturgijskim rođenjem«, sv. krštenjem. Po drugim će sakramentima, osobito po presv. Euharistiji, Bog obnoviti lice zemlje, kad kršćani budu opet svijesni što znači u Krista se utjeloviti, u Krista se odjenuti, u Kristu živjeti i umrijeti.

Već. *Josip Kirigin.*

Uzašašće - Kristova i naša proslava

Otajstvo Isusova uzašašća prikazuje nam se kao nešto što odgovara našoj naravi, jer promatramo Isusa u njegovoj ljudskoj naravi kako se diže sa zemlje i primjetljivo uspinje prema nebu. Ali ovo vidljivo uzašašće simbol je drugog divnijeg uzašašća. Spasitelj je naime »uzišao povrh svih nebesa« (Ef. IV, 10), prešao sve korove anđeoske, da se zaustavi i »*sjedne s desne Božje*«. On je dakle zauvijek zaposjeo onaj vječni počinak koji je zaslužio svojom slavnom pobjedom; ali ovaj počinak ne isključuje onu brigu koju mu je povjerio Otac, da upravlja, posvećuje i sudi svim ljudima.

U svojoj poslanici Efežanima sv. Pavao nam divnim riječima to opisuje: »Bog je pokazao na Kristu izvanrednu svoju moć, kad ga uskrisi od mrtvih i posadi sebi s desne strane na nebesima nad svako poglavarstvo i vlast i silu i gospodstvo i nad svako ime, što se naziva ne samo na ovome svijetu nego i u budućemu. I sve podloži pod noge njegove i njega dade za najsjajniju glavu Crkvi« (Ef. I, 19—22).

Od sada postaje *Krist za sve ljude jedino vrelo spasenja i milosti, života i blagoslova.* Od sada je, kaže Apostol, postalo njegovo ime tako veliko, slavno i divno, da se pred njim klanja svako koljeno na nebu, na zemlji i pod zemljom i da svaki jezik priznaje da Isus živi i kraljuje u vijeke u slavi Boga Oca (Fil. II, 10—11).

Od ovoga blaženog časa *nepregledno mnoštvo izabranika nebeskog Jeruzalema* skidaju svoje krune s glave, polažu ih do nogu njegovih, bacaju se preda nj i pjevaju glasom, koji naliči na šum morski, pjesmu hvale i zanosa.

Od ovoga časa svakog dana *iz svih krajeva zemlje prinosi* Crkva iz svojih hramova preko sv. Mise hvale i prošnje Onome koji ju jedini može uzdržati u svim olujama, jer je On jedino vrelo snage i milosti. Ona mu u »Slavi« pjeva: »Koji sjediš s desne Oca, smiluj se nama, jer Ti si sam svet, Ti si jedini Gospod, Ti jedini Višnji Isuse Kriste, sa Svetim Duhom u slavi Boga Oca.«

Od ovog časa sotonu, kojemu je Isus zauvijek istrgnuo plijen iz ruke (Ef. IV, 8), obuzima strah na samo ime Isusovo, i zato je prisiljen da obuzda svoj gnjev pred pobjedničkim znakom Isusova križa.

Toliko je ovo pobjedničko slavlje koje Kristovo čovječanstvo zauvijek posjeduje od dana svog čudesnog uzašašća.

A koji su razlozi da je Krist tako visoko uzvišen i da je njegovo čovječanstvo postalo dionikom ove neizmjerne slave? Dva: 1) Krist je vlastiti *Sin Božji* i 2) da nas spasi, *on je pretrpio duboka poniženja.*

Isus je Bog i čovjek. Kao Bog ispunja svojom božanskom prisutnošću nebo i zemlju, treba dakle da se i kao čovjek uspne do desne Boga Oca. U zoru uskrslog dana Isus je divno proslavljen, njegovo je tijelo od tada slavno i nesposobno da više trpi. Ali on još boravi ovdje dolje gdje gospodari smrt. Da postigne vrhunac svoje slave, trebalo je dakle da uskrsli Isus dobije neko mjesto koje će dostojno odgovarati njegovom novom stanju. Trebalo mu je nebeskih visina, odakle će od sada moći njegova slava i veličina da bacaju svoje zrake na cijelo društvo nebeskih odabranika. Zato Isus, Bog-Čovjek, Sin Božji jednak svom Ocu, ima pravo da sjedne s desne njegove i da s njime bude dionikom božanske slave i blaženstva.

Ali Isus je morao primiti i nagradu za poniženja koja je podnio iz ljubavi prema svom Ocu i prema nama. »Zato ga i Bog uzvisi« (Filip. II, 9) nad sve stvari na nebu, na zemlji i pod zemljom.

Vladari zemaljski velikim slavljem nagrađuju poslije bitke hrabre vojskovođe koji su obranili njihova prava, pobijedili neprijatelja i svojim pobjedama proširili granice kraljevstva.

A zar se to isto ne događa u nebu, samo neisporedivo većim slavljem, na dan Isusova uzašašća? Najvećom točnošću ispunio je Isus djelo koje je njegov Otac tražio od njega. Podavajući se kao žrtva sveta i čista pravdi u ruke, spustio se do neshvatljive dubine boli i poniženja. I sada kad je sve bilo namireno i za sve zadovoljeno, kad je bila uništena moć tmina, kad su savršenstva Božja bila priznata i njegova prava osvećena, kad su vrata nebeska bila otvorena čitavom ljudskom rodu, koliko li je veselje bilo za nebeskog Oca — ako se smijemo usuditi da govorimo o tim otajstvima — da može okruniti svog Sina nakon pobjede koju je odnio nad knezom ovoga svijeta.

U času kad je imao da dovrši svoju žrtvu, čujemo Isusa gdje moli: »Oče, došao je čas, proslavi sina svoga, da sin Tvoj proslavi Tebe« (Iv. XVII, 1). I Otac je već odgovorio: »I proslavih i opet ću proslaviti« (Iv. XII, 28). I čujemo ga kao da govori Kristu riječi psalmiste: »Ti si moj Sin... Pitaj i dat ću Ti narode u nasljedstvo i u gospodstvo Tvoje krajeve zemlje (Ps. II, 7—8). Sjedi na

desnu moju, dok ne postavim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama mojim« (Ps. CIX, 1).

Ovo pobjedničko uzvišenje po svojim božanskim osobinama isključiva je povlastica Krista, Boga-Čovjeka, utjelovljene Riječi. Kao Sin Božji i Spasitelj svijeta jedini Isus ima pravo na ovu neizmjernu slavu. Zato i kaže sv. Pavao: »Komu je ikad od anđela govorio: Sjedi meni s desne strane« (Žid. I, 13).

I sam je Spasitelj izrekao istu misao u svom razgovoru s Nikodemom: »Nitko nije uzašao na nebo, osim koji siđe s neba, Sin Čovječji koji je na nebu.« (Iv. III, 13). Isus je Sin čovječji po utjelovljenju. Ali postavši čovjekom on je i dalje ostao Sin Božji, koji uvijek boravi na nebu. Krist je sišao s neba iz krila Očeva da uzme našu narav, ali se tamo opet uspinje kao u svoje prirodno boravište. Jedino njemu kao pravom Božjem Sinu pripada puno pravo da se opet uspne do svog Oca i da bude dionikom divne božanske slave.

*

A hoćemo li i mi ući u nebo? Zar ćemo mi biti lišeni ovog mjesta slave i blaženstva? Zar nećemo i mi imati dijela od Isusova uzašašća? Hoćemo zastalno, ali znamo *da ćemo samo po Kristu i u Kristu ući u nebo.* To postižemo po krštenju koje nas čini djecom Božjom. Spasitelj nam to otkriva u onom razgovoru s Nikodemom: »Ako se tko ne rodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u Kraljevstvo Božje.« (Iv. III, 5). Smisao je tih riječi: Ne može ući u nebo ko se ne preporodi od Boga. Ima vječno rođenje u krilu Očevu, a to je moje, i jer sam ja pravi Sin Božji, imam puno pravo da se uspnem u nebo. Ali ima i druga vrsta djece Božje; to su oni koji su po krštenju »od Boga rođeni« (Iv. I, 13). To su sinovi Božji i prema tome i baštinici, kako kaže sv. Pavao: »Ako smo djeca i baštinici smo, baštinici naime Božji a subaštinici Kristovi« (Rim. VIII, 17) i tako dionici njegove vječne baštine.

Ali krštenjem ne postajemo samo djeca Božja nego ujedno i živi udovi otajstvenog tijela kojeg je glava Krist. Stoga su udovi dionici slave koju ima glava, i tako *mi dobivamo dio od svega blaga kojim Krist obiluje.* Njegove radosti, njegova slava i njegovo blaženstvo postaju našima.

To je divno čudo Božjeg milosrđa. »Bog koji je bogat milosrđem, kliče Apostol, radi velike ljubavi svoje, kojom nas ljubi, i nas koji bijasmo mrtvi u grijesima oživi s Kristom (čijom ste milošću spašeni). I s njim nas uskrisi i s njim posadi na nebesima u Kristu Isusu, da pokaže budućim vjekovima izvanredno bogatstvo milosti svoje dobrotom naprema nama u Kristu Isusu« (Ef. II, 4—7).

Kad je Krist uzišao u nebo, *poveo je sa sobom čitave čete svetih duša,* kako kaže sv. Pavao (Ef. IV, 8). Ali ovi pravednici, koji su pratili Isusa u njegovom pobjedničkom slavlju, *samo su prvijenci velike žetve,* jer od tada bez prestanka uzlaze u nebo duše sve do onoga dana, dok Isusovo kraljevstvo ne postigne mjeru svoje punine.

Za nas još nije kucnuo čas ovog uzvišenja. Ali čekajući na taj čas, kad ćemo se združiti zboru blaženih, *moramo mišlju i svetim željama boraviti u nebu gdje naša glava Krist živi i kraljuje.* Na ovoj smo zemlji samo putnici koji traže svoju domovinu. Ovdje smo kao stanovnici grada svetih i kuće Božje, pa »moramo, kaže sv. Pavao, vjerom i nadom već živjeti u nebu« (Filip. III, 20).

A i Crkva hoće da ovu milost molimo od Boga na ovaj blagdan. »Podaj molimo te, svemogući Bože, da i mi pameću svojom boravimo u nebu, koji vjerujemo da je jedinorođeni tvoj, naš Otkupitelj, na današnji dan uzašao na nebo« (Početna molitva na Uzašašće). A u molitvi poslije pričesti molimo »da osjetimo nevidljivo djelovanje otajstava kojima vidljivo sudjelujemo.« Po sv. pričesti se združujemo s Isusom, i on dolazeći k nama daje nam nadu da ćemo postići slavu koju on uživa; tu »nam se daje zalog buduće slave« (Antifona na Tijelovo »o sveta gozbo«).

Recimo mu dakle na koncu: Povuci nas sa sobom, slavodobitniče divni i svemogući, daj nam da se s Tobom uspnemo u nebo i tu boravimo vjerom, ufanjem i ljubavi. Učini da se otrgnemo od svih prolaznih stvari zemaljskih i pričvrsti nas uz prava dobra koja uvijek ostaju. Mi hoćemo »da budemo srcem ondje gdje vjerujemo da si Ti tijelom svojim uzašao« (Sv. Grgur).

Dom Columba Marmion
Prir. D. N. B.

Narav i djelovanje Duha Svetoga

Grad Atena bio je pun idola tako, te se je duša Pavlova silno uznemirila, kad je tamo došao. Sv. Pavao je, dapače, u Ateni našao i žrtvenik na kojem je bilo napisano: Bogu nepoznatomu. Kad je došao u Efez, nađe neke učenike i upita ih: »Jeste li primili Duha Svetoga, kad ste postali vjernici?« Odgovoriše mu: »Nismo ni čuli da ima Duh Sveti.«

Ima, nažalost, mnogo katolika, kojima je Duh Sveti Deus ignotus, nepoznati Bog, premda ga svaki dan ispovijedaju kad se prekriže, kad mole vjerovanje ili onu divnu starokršćansku deksologiju: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Ko je Duh Sveti i kakovo je njegovo djelovanje, mnogi neznaju.

1) NARAV DUHA SVETOGA

Sv. vjera nas uči da je Duh Sveti treća Božanska osoba, da izlazi od vijeka od Oca i Sina kao iz jednoga izvora. Ta je nauka potvrđena iz ustiju samog Isusa Krista. Jasno se razabire iz Njegovih riječi apostolima: »Idite i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga« (Mat. 28, 19). Duh Sveti se naziva Ljubav. Otac je od vijeka. Nije ni rođen ni stvoren. Spoznaja, kojom Otac spoznaje sam sebe od vijeka, jest druga osoba Božanstva, Riječ ili Mudrost Božja. Otac i Sin se međusobno neizmjerno ljube od vijeka. Ta ljubav jest kao i Mudrost bitna, t. j. posebna osoba, i to treća osoba, Duh Sveti. Prema tome je Duh Sveti bitna Ljubav Oca i Sina. Duh Sveti dakle izlazi i od Oca i od Sina zajedno i to od vijeka, jer je ljubav Oca i Sina od vijeka. Izlazeći od Oca i Sina, čini Duh Sveti jedno Božanstvo s Ocem i Sinom. Prema tome Duh Sveti ima istu moć i iste savršenosti kao Otac i Sin. On je vječan, nepromjenjiv, svemoguć, sveznajuć... Sv. Ivan piše: »Troje daje svjedočanstvo na nebu: Otac, Riječ i Duh Sveti, a ovo troje jedno je« (1. posl. 5, 7).

Duh Sveti je pravi Bog isto onako kao što je i Otac i Sin pravi Bog. Dokaz su nam riječi Petrove Ananiji: »Ananija, zašto je sotona navratio srce tvoje, da slažeš Duhu Svetomu... nisi slagao ljudima, nego Bogu« (Dj. Ap. 5, 3). Iz riječi Isusovih apostolima »Primite Duha Svetoga, kome oprostite grijehe oprostit će im se« (Iv. 20, 22) dokazuje se također božanstvo Duha Svetoga, jer grijehe oprostiti može samo Bog.

Ovo je ukratko nauka o Duhu Svetomu, koja se temelji na objavi Božjoj, vjeri svih vjekova i na auktoritetu sv. Crkve. U vjerovanju u sv. Misi molimo: Vjerujem... i u Duha Svetoga, Gospoda koji daje život i izlazi od Oca i Sina. Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i slavi...

2) DJELOVANJE DUHA SVETOGA

Crkva je mistično tijelo Kristovo, a Duh Sveti je duša toga tijela. Kao što duša djeluje u tijelu i ovo živi od duše, tako i sv. Crkva živi od Duha Svetoga koji u njoj

djeluje. Duh Sveti djeluje i u pojedinim dušama. Djelovanje Duha Svetoga najzornije se opaža na apostolima. Od neznalica i plašljivaca postaju u jedan tren mudraci i junaci.

Posebno djelovanje Duha Svetoga razvija se u sv. sakramentima, napose u tri sakramenta, u kojima Duh Sveti daje neizbrisivi biljeg, te se zato mogu samo jedamput primiti. To su: krštenje, potvrda i sveti red. Po krštenju postajemo djeca Božja i baštinici neba, hramovi Duha Svetoga, koji u nama prebiva. U životu je silno ugroženo naše vječno spasenje i nama se je boriti proti trostrukom neprijatelju: tijelu, duhu svijeta i sotoni. Zato nas u sv. potvrdi Duh Sveti potvrđuje u vjeri, jača u borbi, postajemo vojnici Kristovi, spremni za borbu, oboružani darovima Duha Svetoga. Po svetom redu svećeništva postajemo posebno oružje Duha Svetoga, dionici Božanske vlasti.

Djelovanje Duha Svetoga jest mnogostruko. Po Duhu Svetomu se *rađamo* u sv. krštenju. »Ako se ko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo nebesko.« Na krštenju nas Duh Sveti rađa za nebo, daje nam milost posvećujuću i postajemo djeca Božja. Do tada smo bili »sinovi srdžbe«.

Po Duhu Svetomu *živimo*. Sv. Ivan veli: »Bog je ljubav i ko u ljubavi stoji, u Bogu prebiva i Bog u njemu.« Ljubav Božja je Duh Sveti. Ako smo Kristovi, imamo i život u sebi. Duh Sveti je onaj, koji nam daje život.

Po Duhu Svetomu *opraštaju nam se grijesi*. Isus je apostolima predao vlast opraštati grijehe riječima: »Primite Duha Svetoga, kojima oprostite grijehe bit će im oprošteni...« Po Duhu Svetomu, dakle, opraštaju nam se grijesi.

I sv. Misa djelo je Duha Svetoga. Otkupljenje roda ljudskoga počelo je utjelovljenjem Sina Božjega, izvršeno smrću Njegovom, a nastavlja se u sv. Misi. Kao što je utjelovljenje Riječi Božje bilo izvršeno djelovanjem Duha Svetoga, tako je i pretvaranje kruha i vina u Tijelo i Krv Kristovu djelo Duha Svetog.

Jedna od najutješljivijih istina za nas jest, da je naše tijelo stan Duha Svetoga. On stanuje u nama kao u hramu, ako smo u milosti Božjoj. »Ne znate li da ste hram Duha Svetoga i Duh Božji da stanuje u vama?« (I. Kor, 3, 16). Zato je Tertulijan rekao mudro i duhovito, da se kršćanin sastoji od duše, tijela i Duha Svetoga. Kao cijeloj Crkvi,

tako i pojedinoj duši Duh Sveti daje život i čini da u nama rastu kreposti. Bez Duha Svetoga duševno smo mrtvi. Da Duh Sveti uistinu u nama prebiva, moramo biti duhovni ljudi. Moramo svladati sve što je u nama tjelesno, jer inače »tjelesni čovjek ne razumije, što je od Duha Božjega.«

3) ZNAČENJE DUHA SVETOGA U LITURGIJI

Na dan dolaska Duha Svetoga rodila se sv. Crkva. To je njezin rođendan. Naše otkupljenje svršeno je smrću i uskrsnućem Isusovim, a potvrđeno je na Duhove. *Duhovi su, dakle, dopuna Uskrsa.* Kao što je Bog udahnuo dušu u tijelo čovjeka od zemlje načinjeno, tako je na dan Duhova Bog mističnom tijelu Kristovom udahnuo život, dušu, Duha Svetoga.

Duhovi su u liturgiji od velike važnosti. Liturgija uopće, a napose duhovska, ide u prvom redu za tim, da čovjeku dade vrhunaravni život i ljubav, da tako budemo što tješnje združeni s Kristom. Napose danas, u vijeku duhovnog mrtvila i mržnje blagdan Duha Svetoga i pobožnost prema Duhu Svetome od velikog su značenja. Duh Sveti je duša mističnog tijela Kristova. Duša daje život tijelu. Duh Sveti je, dakle, Život. Ovog nam Života danas manjka. Duh čovječji je materijaliziran. Duh Božji neka ga oživi! Duh Sveti je Ljubav. Ta je Ljubav danas u doba mržnje i krvi nepoznata. Duh Sveti neka tu Ljubav raspali u srcima ljudi! *Duhovi su, dakle, blagdan Života i Ljubavi.*

Don I. Tržok.

Organizacija crkv. pjevanja u župi

U svakoj župi potreban je crkveni pjevački zbor, da u najmanju ruku vodi pučko pjevanje, ako već ne će ili ne može samostalno nastupiti. Bez crkvenog zbora ne može se provesti nikakva reforma niti se mogu uvesti nove pjesme (točnije rečeno: dobre pjesme namjesto loših starih). Drugim riječima, za provađanje reforme i obnove crkvene pjesme, koja je s malim iznimkama potrebna skoro svakoj župi, potreban je bezuvjetno crkveni zbor u bilo kakvom sastavu (mješoviti, muški, ženski, dječački ili dječji).

Zbor treba da osnuje župnik pozivajući mladiće i djevojke (već prema mjesnim prilikama ili samo djevojke ili samo mladiće) sa propovjedaonice. Toga dana dobro će doći i propovijed o crkvenom pjevanju. Ako crkva nema

svojih zgodnih prostorija i harmonija za vježbanje zbora, treba zamoliti školski odbor za jednu prostoriju u školskoj zgradi (event. i harmonij). Najbolje je da zboru bude predsjednik (barem spočetka) mjesni župnik. Nakon osnivanja treba da odmah stupi u vezu s centralom t. j. sa Cecilijinim društvom u Zagrebu.

Župnik kao rector ecclesiae odgovoran je za rad crkvenog pjevačkog zbora, pa treba da mu daje potrebne direktive, da bdije nad pravilnim izborom pjesama, da posjećuje od vremena do vremena pjevačke pokuse (da tako pjevači osjete njegovu brigu i da dobiju više volje i ustrajnosti za rad, što je u mnogim prilikama prijeko potrebno). Pri svakom nastupu zbora, kad se bude nešto novo pjevalo, uvađalo za puk, treba da župnik sve to unaprijed vjernicima rastumači, da ih pripravi i upozori na ljepote tih pjesama. Tako će župnik svojim autoritetom sugestivno djelovati na puk, dižući postepeno (u zajednici sa radom zbora) njegov estetski nivo a to osobito u crkvenoglazbenom pogledu i ubijajući takoreći u zametku svaki prigovor i otpor, koji bi se mogao javiti radi nerazumijevanja i neshvaćanja cijele stvari. Ovo je osobito važno na početku rada. *Dakle spočetka je vrlo važan autoritativni nastup župnika, koji će svojim propovijedima i tumačenjima dokazati potrebu reforme i tako cijeloj akciji dati nužni imprimatur u svojoj župi.* Dakako da u onim mjestima, gdje puk rado novo prima i lako shvaća, ne će biti potrebno ulagati toliki trud i napor.

Kod svečanijih zgoda (većih blagdana) mnogi župnici će svoj crkveni pjevački zbor pozivati i u župni dvor, event. na malu zakusku, čaj ili barem samo na razgovor (jer je često i to dovoljno). To je za pjevače kao nagrada i počast a bez sumnje dobro utjecati i na vjernike. Župnik pohvali njihov rad i osokoli ih da i dalje tako ustraju.

Za manje prilike dovoljno je *da župa ima Hrvatski Crkveni Kantual i da je pretplaćena na časopis »Sv. Ceciliju«.* Tu će orguljaš kao zborovođa naći dovoljno materijala za rad sa svojim zborom i za rad na unapređenju pučkog pjevanja. Tamo gdje je zbor napredniji i veći, crkva treba da omogući nabavu nota i tako da se osnuje glazbeni arhiv.

Iako mješoviti zbor ne odgovara crkvenim propisima to se takav sastav ipak može tollerirati, pošto se kod nas uglavnom najlakše osniva upravo mješoviti zbor i s njim se najlakše radi. Jedva da ćemo naći kod nas takvo mjesto, gdje bi ženske glasove u mješovitom zboru mogli

zamijeniti dječački, a onda i naša novija literatura sa visokim položajem soprana nije za dječačke glasove. U mnogim mjestima moći će se lakše osnovati muški zbor, negdje opet ženski, a gdje ni to nije moguće tamo neka pjevaju djeca (pa makar i samo jednoglasno).

Župnik će, kako je već rečeno, bdjeti nad rasporedom pjesama i nastojati, ako se već ne pjevaju liturgijski tekstovi, a ono da se pjesme što više svojim tekstom prilagode onom dijelu Mise, ophoda ili obreda. On će nastojati da se zbor kod svih obreda što više drži liturgijskih propisa i da se sve obavlja i vrši prema rubrikama i uputama Misala i dijecezanskog obrednika.

Cio ovaj rad u mnogom je ovisan od orguljaša. Ukoliko je on spremniji i sposobniji, utoliko će župnikova briga biti manja, a osobito ako je orguljaš još i liturgijski odgojen i pravilno orijentiran. U takvim prilikama složnim radom župnika, orguljaša i crkvenog zbora ubrzo će se moći ostvariti ideal našeg cecilijanstva a potom i liturgijske obnove.

U prilikama gdje je orguljaš slab, nastojat će župnik, da se stručno obrazuje bilo sâm bilo kod kojeg dobrog orguljaša. Ima i takvih mjesta, gdje nije bilo orguljaša, pa je župnik, kapelan (kateheta) sâm preuzeo vježbanje zbora (makar samo jednoglasno) često bez pomoći ikakovog instrumenta. Ima svećenika, koji su vješti orguljama pa i takvih, koji su i orguljaški kurs držali. Mnogi će reći da su ti svećenici od prirode glazbeno nadareni. To svakako stoji. Ali župnik je dužan da se za svoje crkveno pjevanje brine i onda, ako nimalo nije glazben pa štaviše i u tom slučaju, ako nema ni sluha. *Takav župnik može lako s malo dobre volje da stekne barem teoretsko znanje i svojim autoritetom moralno da pomaže svom orguljašu i crkvenom zboru jednako dobro i uspješno, kao i svaki glazbeno nadareni župnik.* Pod teoretskim znanjem mišljeno je ovdje poznavanje crvkenoglazbenih propisa, Motu proprio i Apost. Konstitucije, potrebno teoretsko znanje o koralu (historijat, vrijednost, ljepota i t. d.), o crkvenoj pjesmi umjetnoj i pučkoj, o cecilijanizmu i t. d.

U većim gradovima i mjestima gdje postoje dobri crkveni pjevački zborovi, župnik će često imati delikatnu zadaću i *da cjelokupno crkvenoglazbeno djelovanje, koje je često s glazbene strane vrlo napredno i kod koga često djeluju stručni glazbenici svede na ispravnu liturgijsku kolotečinu, koja često baš u gradovima manjka.*

Ako budemo imali takvo svećenstvo, a osobito župnike, koji ispravno shvaćaju važnost crkvenog pjevanja i koji ga na ovakav ili sličan način budu organizirali i sprovađali po svojim župama, onda će se svaka reforma u cecilijanskom i liturgijskom duhu moći lako sprovesti.

Od našeg svećenstva dakle, od naših župnika, kapelana i kateheta očekujemo preporod naše crkvene pjesme.

Stanislav Preprek.

Psalmi kao molitve

1. PSALMI — MOLITVENA KNJIGA SV. CRKVE

»Bože moj, kako sam ti klicao, kad sam čitao psalme Davidove, pjesme pune vjere, u kojima odzvanja pobožnost, a nema duha oholosti« govori sv. Augustin u svojim »Ispovijestima« (IX knjiga, 4 pogl.). Psalmi sačinjavaju najveći dio crkvene molitvene knjige naime časoslova, što se i brevirom zove. Ovim je Crkva išla za primjerom Gospoda Krista, koji je također pjevao uzvišene psalme. Ovo će nam razjasniti nekoliko primjera.

Krist i Apostoli su molili na zadnjoj večeri svečane vazmene pjesme zahvalnice (Aleluja — psalme) i nakon toga izađoše na Maslinsku goru (Mt. 26, 30, Mk. 14, 26).

I sv. Pavao spominje, da se ovim pjesmama imade Bog slaviti: »Riječ Kristova neka prebiva obilato u vama, u svakoj mudrosti učite i opominjite jedan drugoga psalmima, himnima i duhovnim popjevkama zahvalno pjevajući u svom srcu Bogu« (Kol. 3, 16); »govorite jedan s drugim u psalmima i himnima i duhovnim popjevkama pjevajući i kličući u svom srcu Bogu« (Fil. 5, 19).

Budući da su Isus i Apostoli psalme molili, treba da su i nama psalmi dragocjeni i mili. U staroj Crkvi oni spadaju u bitvstveni dio kršćanskoga molitvena života. Ne samo svećenici, nego i svjetovnjaci su molili vas psaltir.

Iz već navedenoga svjedočanstva sv. Augustina znademo, kako su sv. Oci visoko cijenili psalme. Čujmo, što govori o psalmima sv. Otac Papa Pijo X, koji je crkveni časoslov uredio, kako je sada u upotrebi: »Poznato je, da su po nadahnuću Božjem sastavljeni psalmi, kao jedna zbirka sv. pisma, već u početku Crkve ne samo čudnovato djelovali na pobožnost vjernika, koji su uvijek Bogu prikazivali »žrtvu zahvalnicu« t. j. plod usana, što su slavila Božje ime«, nego su prama navadi Starog Zavjeta imali također značajna udjela u sv. liturgiji i u crkvenom ča-

soslovu. Odanle potječe, kako govori sv. Bazilij onaj »glas Crkve« koji neprestano odzvanja pred prijestoljem Boga i Jaganjca« i uči ljude, osobito sv. službi posvećene, kako, prema riječi sv. Atanazija, treba Boga hvaliti i kojim ga se riječima imade dostojno slaviti. Slično tomu, samo drugim riječima, krasno govori sv. Augustin: Bog je proslavio sebe, da bude pravo proslavljen od ljudi.«

K tomu je u psalmima čudna neka moć, koja potiče svačije srce na vršenje kreposti Svete knjige bilo Staroga bilo Novoga Zavjeta dao nam je Duh Sveti, a sve su sposobne za svaku pouku, a psaltir je po riječima sv. Atanazija, poseban Božji perivoj, koji u sebi krije plodove svih drugih knjiga i po svojim uzvišenim pjesmama izražuju i kod pjevanja tomu dodava posebne svoje. Na ovo pravo primjećuje sv. Atanazij: »Meni se čini, da je molitelj psalama poput zrcala, u kojemu on sam sebe i odraz svojega duha u njima vidi i u tom ih raspoloženju moli.« S toga i sv. Augustin u »Ispovijestima« veli: »Koliko sam plakao kod psalama i pjesama tvojih silno potresen glasovima pjevajuće tvoje Crkve! Oni su glasovi prodirali u uši moje i istina se je slijevala u srce moje i od toga se je užigalo čuvstvo pobožnosti i tekle su mi suze i dobro mi je bilo.« I doista, koga da ne ganu česta ona mjesta u psalmima, gdje se onako uzvišeno govori o neizmjernom veličanstvu, svemogućstvu, o neizrecivoj pravednosti, dobroti i milosrđu Božjem kao i o ostalim neizmjernim svojstvima njegovim? Komu da ne ne udahnu slična čuvstva one zahvalnice za dobročinstva od Boga primljena ili ponizne i pouzdane molitve za željkovane milosti ili oni jecaji skrušene duše radi počinjenih grijeha? Koga da na udivljenje ne osvoji pjesnik psalama, kada pripovijeda darove i milosti Božje, kojima je obdaren bio izraelski narod i vas ljudski rod ili kad izlaže duboka i uzvišena otajstva božanske mudrosti? Koga napok da ne razgrije ljubavlju pomno ocrtan lik Krista Otkupitelja, čiji je »glas čuo Augustin u svim psalmima, kako ili moli ili ječi ili se tješi nadom ili za nečim uzdiše«?

Punim je pravom zato određeno u starini i odredbama rimskih nadsvećenika i kanonima sabora i redovničkim prezakonima, da svjetovni i redovni klerici preko sedmice izmole ili ispjevaju vas psaltir.

Tijekom vremena neprestano je među vjernicima sve to više rastao broj onih ljudi, koje je Crkva nakon ovoga zemaljskoga života običavala u nebesnike ubrojiti, i kršćanskom puku kao zagovornike i uzornike života pred oči staviti. Na njihovu pak čast počele su se uvađati i širiti službe za Svece, pa se je dogodilo, da su bile ispuštene službe nedjeljne i ferijalne, a time ispušteni i neki psalmi, koji su ipak ništa manji od drugih, kako veli sv. Ambroz, »blagoslov naroda, slava Božja, pohvala puka, svačije veselje, opći govor, glas Crkve, zvonka ispovijest vjere, potpuna odanost vlasti, radost slobode, klik zadovoljstva, odjek radosti.« Na ove propuste su se više puta razborite i pobožne duše teško tužile, što su ne samo ljudima u svetom redu oduzeta toliko pomagala za slavljenje Boga i za očitovanje intimnih nabožnih čuvstava, nego i što je uklonjena poželjna raznoličnost, koja je na osobit način potrebna za našu slabost, da dostojno, pažljivo i pobožno molimo. Jer, kako govori sv. Bazilij »u jednoličnosti, često ne znamo ni sami kako, mlitavi duh i prisutan je otsutan. Ako se pak promijeni i izmijeni u pojedinim časovima psalmodija i pjevanja, obnovi se želja za molitvom te se osvježi pozornost i pobožnost.«*)

Obzirom na sve ovo nemojmo se oglušiti pozivu Krista i Crkve. Prihvatimo se ovih uzvišenih pjesama Staroga Zavjeta. On je pun pralikova za Novi Zavjet. Bog je dopustio mnogo događaja prije Krista, da budu slike Krista i njegove Crkve.

Po *Dr. Casperu*

Don Juraj Dulčić.

---

*) Ulomak iz bule Pija Pape X »Divino afflatu« od god. 1911 povodom preuređenja današnjega našega časoslova.

Benediktinski samostani u Dalmaciji

Popodne smo iz Zadra otputovali za Šibenik. Trajno će mi ostati u spomenu ta vožnja. S jedne i druge strane okruživali su nas lijepi, zeleni otoci. Zapad sunca na moru bio je za me nešto neobično. Utopilo se u more kao velika užarena kugla. Kad smo ulazili u šibensku luku, bila je već noć, tako nažalost nijesmo mogli uživati taj izvanredan ulaz u luku. Dočekao nas je generalni vikar, koji je ujedno duhovnik benediktinskog samostana.

Slijedeće smo jutro započeli vizitaciju i posjetili preuzvišenog biskupa Miletu. Još nam je preostalo vremena, da smo mogli pregledati katedralu, koja je sva od kamena. Gradili su je 140 godina za vrijeme Renesanse. Na njoj nema klaka ni drva, već je kamenje uklopljeno jedno u drugo i povezano željeznim čavlima. I krov je sav od kamena, a isto tako i kor, koji svršava sa dva

visoka ambona. Sve skupa, gledano bilo izvana bilo iznutra, pruža krasan pogled. Znamenit je i baptisterij, u kojemu su relijefi četiriju godišnjih doba, ali njega smo nažalost mogli pregledati samo kroz rešetku na vratima.

Kad smo iza podne izašli iz katedrale, crkvu nijesu zatvorili kako je drugdje običaj. U Šibeniku je uvedeno t. zv. vječno klanjanje. Svaki sat se izmjenjuju po dva svjetovnjaka, tako da crkva nije nikada posve prazna. Redoslijed ide kroz čitav grad.

U jedan smo dan svršili posao kod koludrica, koje vode četverorazrednu zanatsku školu za djevojčice. Samostan je utemeljen g. 1639, i ako su u to vrijeme u tom nevelikom gradu već postojala dva samostana benediktinki, kojih više nema. Sv. Lucija, tako se zove samostan koji smo posjetili, nalazi se u tijesnom gradskom predjelu, koji je pun stepenica.

Slijedećeg smo dana proslijedili za Split. Preuzvišeni je bio tako ljubezan, da nas je sam dopratio do parobroda. S gradske je tvrđave top upravo najavio podne, kad smo se odriješili od obale. Što nam je bilo uskraćeno, kad smo ulazili u luku, sada smo uživali do mile volje. Više od jednog sata gledali smo na grad, koji se je sve više i više udaljivao i u daljini pomalo gubio. Povrh grada s lijeve strane je stara gradska tvrđava. S desne je pak strane moderan arhitekt podigao veliku gimnazijsku zgradu. Misao je bila sjajna. Tvrđava i gimnazija kao dva čuvara bdiju nad gradom. Ulaz je u luku tako uzak, da dva parobroda jedva prođu jedan mimo drugoga. Nije zato čudo, da je Šibenik od davnine poznata ratna luka.

Da skratim vrijeme u malenom salonu sjedim nad hrvatskom gramatikom. Za nas Nijemce nije lako prodrijeti u srž tog stranog jezika. Sklanjanje imenica i glagola posve je drukčije nego u romanskim i germanskim jezicima. Mnogo sam sati proveo nad tom gramatikom, i to uz pomoć mog pratioca, ali sam malo napredovao. Najbolje sam zapamtio nekoliko pozdrava i odzdrava. Osobito sam dobro naučio: »U vijeke«, jer sam tako odzdravljao, kad sam nebrojeno puta bio pozdravljen sa: »Hvaljen Isus i Marija!«

Na obali nas je dočekao u Splitu direktor biskupske gimnazije i biskupski tajnik. Samo nekoliko koračaja od mora je velika biskupska palača, koja izvana i iznutra više sliči kakvoj gimnaziji. Biskup nas je srdačno primio i odmah nam dao potrebite informacije o samostanu u Trogiru, koji spada u njegovu biskupiju. Popodne nam je

direktor Dr. Katić, vrijedan istraživaoc povijesti, pokazao znamenitosti Splita. Prošli smo najprije obalom, koja dijeli Dioklecijanovu palaču od mora. Poznato je, da je tu Dioklecijan podigao ogromnu palaču, u kojoj je živio iza kako se je odrekao carskog prijestolja. Palača još i sada stoji, a unutar njezinih zidova sagrađene su kasnije kuće, u kojima prebiva oko 3000 stanovnika. Palača je imala četvero vrata, koja su dobrim dijelom sačuvana. Kroz zlatna vrata došli smo na peristil, trg okružen stupovima. Naš nam je vodić sve potanko pokazivao, ali nas se je odmah na poseban način dojmio ogroman kip, koji prevladava čitavim trgom. Djelo je to glasovitog kipara Meštrovića, a prikazuje bojovnog ninskoga biskupa Grgura. Kip je pun neobične snage. Umjetnik je htio da prikaže ulogu ninskoga biskupa, koji je na splitskom saboru branio staroslavenski jezik u službi Božjoj. Kip je spomenik pobjede slavenstva nad romanstvom. Sa svake strane pruža novih ljepota.

Lijevo od peristila vode stepenice u Dioklecijanov mauzolej. U ovoj je okrugloj tamnoj zgradi Imperator htio da otpočine. Još u 8. stoljeću bio je tu sarkofag od porfira s kostima najvećeg progonitelja kršćana. Tada je, ne zna se kako, netragom nestao, a mauzolej je bio pretvoren u crkvu. Sve do danas taj mauzolej služi Splitu kao katedrala, koja naravski ne može da odgovori svim svojim zahtjevima, jer je premalena. Sigurno nikada nije ni pomislio Dioklecijan, da će se u njegovoj grobnici u presvetoj Euharistiji udomiti Onaj, kojega je on tako mrzio.

Oltar i kor smješteni su u lađi, koja je spojena s mauzolejem. Osobito treba istaći katedralni kor, što ga rese lijepe rezbarije, ponajviše tipične starohrvatske pletenice. Taj kor potječe iz stare benediktinske opatije na Sustjepanu, visokom rtu nad morem pred gradom. Sutradan smo posjetili to mjesto, gdje se sada nalazi gradsko groblje, ali skoro će ga pokriti modernim hotelima. »Geschäft« nema nikakova strahopočitanja pred prošlošću, pa ni pred mrtvima.

Sutrašnji je dan bio predviđen za put u Solin, kojega nam je htio ljubeznivi biskup Dr. Kvirin Bonefačić sam da pokaže. Autom smo ostavili grad, kad su se kretale čitave karavane okolnih žena i djevojaka na magarcima. U gradu su prodale mlijeko i ostale proizvode, a sada se vraćaju kući s nabavljenim potrepštinama. Auto nas vozi mimo Dioklecijanovog vodovoda, koji je povrh zemlje i koji nas sjeća rimske Kampanje. Dioklecijan je ljubio

svoj rodni kraj, darovao mu je veliku palaču i, što je još vrijednije, dobru vodu. Još i sada su mu zato zahvalni. Auto se je zaustavio pred Solinom na onom časnom mjestu, gdje se nalaze grobovi hrvatskih kraljeva. Za vrijeme turskih provala pošli su ti grobovi posve u zaborav, dok ih nije otkrio Mons. Bulić. Strahopočitanjem smo stupili na to za Hrvate sveto tlo, koje svjedoči o dičnoj prošlosti jednog neodvisnog i kulturno visokog naroda.

Za nas je Benediktince još svetije bilo ono mjesto, na kojem se je nekada dizao najstariji benediktinski samostan u Dalmaciji. Izašli smo ponovno iz auta i s ceste pješice išli u Rižinice, gdje se još posve dobro razlučuju temelji apside, jedne crkvene lađe i samostanske zgrade. Uz crkvu je groblje, na kojemu su još od opeka pravljeni sarkofazi za monahe. Dr. Katić nam pripovijeda, da je na to mjesto kralj Trpimir g. 852 doveo Benediktince. Odkuda su došli? Iz Italije? Moguće, jer u ono doba nijesu između naroda bili napeti odnošaji kao kasnije. Ili su došli iz Francuske? Patron je crkve bio sv. Petar, a njemu je bila posvećena crkva u Cluny-u. Ili su možda došli iz Njemačke? O monahu se Gottschalku sigurno zna, da je od tamo došao u Dalmaciju. Istraživaoci povijesti imaju tu da obave još mnogo posla.

Uzbuđen sam stajao na tom mjestu i moj je pogled poletio u daleku prošlost te sam gledao ovdje crne monahe u molitvi i radu. Gledam kraljeve, koji dolaze k redovnicima, da kod njih dobiju utjehe i jakosti, da im se preporuče u molitve. Gledam monahe kao dušobrižnike i odgojitelje, kao stvaraoce i nosioce kulture. I gledam dalje dan, kad je sve to propalo, dan, kad je zamukla Božja hvala i kad je bio napušten oltar. I danas stojim na tim ruševinama jedne velike prošlosti. Sic transit gloria mundi! — Ali moje oči gledaju i u budućnost i iz srca se diže žarka želja, da bi opet nadošao dan, kad će u Dalmaciji u jednoj od starih opatija crni monasi opet intonirati »Deus in adjutorium« i udariti u harfe, koje tiho i mirno čekaju ruke onih, koji su za to pozvani. Quod Deus bene vertat!

S tim smo mislima ušli opet u auto, koje nas je povelo do Manastirina. Stupili smo na drugo časno tlo, ruševine jedne bazilike na groblju, spavalištu svetih mučenika, za koje je rečeno, da je uz rimske katakombe jedno od najčasnijih mjesta na zemlji. Više stotina sarkofaga stoji oko temelja crkve. Svi su od čvrsta kamena, koje je odoljelo svim nepogodama vremena. Ali ih zato ljudi nijesu pustili

na miru. Barbarske su ruke za vrijeme seobe naroda razbile sve sarkofage i u njima tražile blaga. Blizu tog groblja sagradio je Mons. Bulić rimski zaselak, a nedaleko je odabrao i mjesto za svoj grob. Pomolili smo se na njegovom grobu, koji je prerađen stari sarkofag. S posmjehom na ustima čitali smo natpis što ga je uzeo od Rimljana: »H M H N S — hoc momentum heredibus non sit = ovaj spomenik ne pripada nasljednicima.«

Nedaleko od te crkve leže temelji gradskih zidina Solina, a iza njih ruševine samoga grada. Osim amfiteatra posebno me je zanimala t. zv. Basilica urbana, gradska župska crkva. S Dr. Katićem sam obašao temelje velike te basilike na pet lađa. Ispod naslage zemlje još je sačuvan mozaik. Ispred lađa još se vide temelji predvorja, narthex-a. S lijeve strane crkva u posebnoj je kapeli krstionica. Zdenac, u kojemu se krstilo, u obliku je križa. Još se lijepo vidi cijev, koja je u krstionicu dovađala vodu. Iz krstionice posebna vrata vode u Consignatorium, kapelu gdje se je dijelila sv. potvrda. Ostavili smo to mjesto sviješni, da smo bili na svetom tlu.

I ako je popodne bilo kišovito vrijeme, ipak smo posjetili gore spomenutu opatiju sv. Stjepana kraj mora i samostan sv. Marije u Poljudu, gdje su također nekada bili Benediktinci, a sada su oci Franjevci, koji su nam pokazali vrlo lijepe antifonarije. Izlet smo zaključili s posjetom lijepog, pošumljenog brda Marjana, kojega je divan pogled na grad te na okolicu, more i otoke, koje su nam danas sakrivali oblaci. I na tom su brdu u staro vrijeme bili Benediktinci.

(Svršit će se.)

Opat Benedikt Reetz.

Iz života svete Crkve

II. LITURGIJSKI SASTANAK U SPLITU

Kako smo već javili u prošlom broju, početkom srpnja držat će se u Splitu liturgijski sastanak, sav posvećen sv. Misi. Preuzv. je splitski biskup dobrohotno preuzeo pokroviteljstvo nad sastankom te je imenovao poseban pripravni odbor, koji će se pobrinuti, da svi osjetimo, kako je lijepo i ugodno kad se braća nađu zajedno.

Sastanak se je imao održati 5, 6 i 7 srpnja, ali kako će po svoj prilici u te dane biti katehetski sastanak u Đakovu, a nekoje katehete žele, da prisustvuju jednom i drugom sastanku, to će se onda naš sastanak održati slijedećeg tjedna. Kad se konačno odredi datum katehetskog sastanka, onda ćemo odrediti i datum našega sastanka te ga objaviti.

Kako je predviđeno, sastanak će trajati tri dana. Prvog će dana ujutro biti otvor u stolnoj crkvi sv. Dujma s govorom preuzv. biskupa. Ostali će dio dana, a tako čitav drugi i prije podne trećega dana biti posvećen

referatima o sv. Misi. Održat će ih ponajbolji poznavaoci tih tema, a osobita će se briga posvetiti praktičnim temama, o kojima će govoriti ljudi iz prakse. Radi se o velikoj, najvažnijoj stvari, da što bolje upoznamo najveće što imamo — sv. Misu i da potražimo sve moguće načine, da i vjernicima približimo to za mnoge sakriveno blago. Zadnje popodne je određeno za izlet na naše najsvetije tlo, u Solin. Pročitajte u današnjem broju, kojim je raspoloženjem posjetio ta mjesta njemački opat, a što će tek za nas značiti taj posjet uz isto stručno vodstvo.

Preporučamo svim prijateljima, da se mole za uspjeh sastanka. A ovim ih ujedno pozivamo, da u što većem broju dođu na sastanak. Svi su dobro došli, svećenici, redovnici i katolički svjetovnjaci. Osobito je poželjan broj mlađih svećenika i bogoslova, bilo svećeničkih bilo redovničkih, koji žele da provedu želju sv. Crkve, da se preko Mise ne moli i ne pjeva drugo nego samo sv. Misa. Uz one bližnje iz splitske i hvarske biskupije te ostalih dalmatinskih biskupija, nadamo se i lijepom broju svećenika i redovnika, a i svjetovnjaka, iz naših sjevernih krajeva, kao što su u lijepom broju počastili i hvarski sastanak. Mnogi će ga od njih združiti sa svojim ljetnim odmorom i putovanjem.

Svima, baš svima već unapred: dobro nam došli!

STAROKRŠĆANSKI SPOMENICI SOLINA NA AUGUSTOVOJ IZLOŽBI U RIMU

Prigodom bimilenija rođenja Cara Augusta otvorena je u Rimu velika izložba rimskoga carstva (Mostra Augustea della Romanità). Na izložbi je posvećena osobita pažnja razvitku kršćanske vjere u prvim stoljećima. U posebnoj dvorani, koja ima obrise starokršćanske bazilike izloženi su razni važni predmeti, koji se odnose: na elemente rimskog života u životu i nauci Kristovoj, na utemeljenje i primat rimske Crkve, na mučenike, na doba Konstantinovo, na nauku i pobjedu Crkve. Lijepo je zastupana Liturgija od 1. do 6. stoljeća, osobito razvitak liturgijskog prostora u bazilici, te žrtvenika od katakomba do bazilika. Izloženi su svi spomenici o hierarhijskom uređenju Crkve prvih vijekova. Mora se priznati, da se na ovoj izložbi može vidjeti u znanstvenim dokumentima organizacija kršćanske Crkve.

Nas osobito interesira, što na ovoj izložbi ima i nekoliko lijepih starokršćanskih spomenika (kopije u gipsu) iz Solina. To su sarkofazi »Dobrog Pastira« i »Prelaza preko mora crvenoga«. Prvi sarkofag, koji potječe iz početka IV. vijeka interesantan je po svojoj formi i po prizorima na pročelju i na pobočnim stranama. U centralnoj niši je prikazan Dobar Pastir koji nosi bradu. Danas je kod svih kršćanskih arheologa utvrđeno mišljenje, da Dobar Pastir s bradom nije slika Kristova, već sv. Petra, koji je njegov nasljednik i prema tome dobar pastir svih duša univerzalne katoličke Crkve. Ovaj solinski sarkofag je važan dokumenat za Petrov Primat, koji su priznavali svi kršćani prvih vijekova i u najudaljenijim provincijama rimskoga carstva.

Sarkofag »Prelaz preko Crvenog Mora« potječe također iz prve polovice IV. vijeka. I ovaj je spomenik važan. U realnom prikazanju prelaza Izraelaca preko Crvenog Mora sadržan je simbol sakramenta sv. krštenja. To je i simbol pobjede cara Konstantina nad Maksencijem kod Milvijskog mosta, pobjede koja je odjeknula čitavim kršćanskim svijetom. Na sarkofagu je također pobjedonosni Kristov monogram i slike Oranta.

Interesantan je i dirljiv jedan liturgijski natpis iz stare Salone, postavljen na lijevoj strani ulaza izložbe. To je jedna aklamacija, jamačno uzeta iz liturgijskih knjiga starokršćanskog Solina: »Deus noster propitius esto reipublicae romanae.« (Bože naš, milostiv budi rimskoj državi). Natpis, koji se sada čuva u arheološkom muzeju u Splitu, bio je postavljen na ulazu u cemeterijalnu baziliku na Manastirinama, u tom centrumu kulta

solinskih mučenika. Postavljen je u V. stoljeću. Ovaj natpis nam svjedoči, kako su se solinski kršćani molili za svoju domovinu po svojem kršćanskom običaju, koji je svugdje vladao i po svjedočanstvu samoga Tertulijana, pa i za vrijeme najtežih progonstva. Solinjani su predosjećali skori svoj pad i blizinu provale barbara, koja je i uslijedila oko g. 614.

Na izložbi je i model Dioklecijanovog Mauzoleja, današnje splitske katedrale, jednog od najvećih spomenika kršćanske pobjede. **Dr. I. D.**

Knjige poslane uredništvu:

Dr. Antun Mahnić, biskup: **Katolički svećenik,** naklada Hrvatske Knjižare, Split, cijena din. 60.— Dobro je djelo učinio o. Alfirević, D. I., kad je sakupio Mahničevo rastreseno, ali vrlo bogato klasje, puno programatskih i uzvišenih misli o katoličkom svećeništvu. Knjiga je potrebita baš u naše dane. Gledajući neke pojave kod nas sa žalošću nepristrano oko brzo opazi, kako je malo kršćanstva među nama. Potrebit, prijeko nam je potrebit naraštaj svećenika, koji ne će biti ništa drugo nego katolički svećenici, uvjereni da će onda biti i sve drugo što moraju biti. A nitko nije pozvaniji od pok. Mahniča, da nam govori, kako svećenik mora da bude sjedinjen s Kristom i kako da djeluje s Kristom. Njegov sav život i rad usposobljuju ga, da o tome auktoritativno govori.

S pravom priređitelj spominje, da su se poslije Mahničeve smrti izmijenile mnoge prilike i činjenice. U Crkvi je Božjoj prostrujio u mnogočem nov život, posebno po nešto drukčije shvaćenoj Katoličkoj Akciji te po životvornom Euharistijskom i liturgijskom pokretu. Da je Mahnič doživio naše dane, sigurno bi nam bio i u ovome zadnjemu putokazom, on koji je tako budno pratio sav crkveni život. Ali i u ovoj su knjizi jedna od najljepših poglavlja ona, koja govore o presv. Euharistiji i o brevijaru.

Knjiga će se sigurno naći na stolu svakog hrvatskog svećenika. A jer je radi velikog opsega (360 stranica) dosta skupa, valjda će se naći koja dobra duša, koja će siromašnim svećenicima pokloniti ovu knjigu kao najljepši dar svećeniku.

Fra Stanko Petrov: **Zrcalo bez ljage** — mjesec svibanj. Izdao »Glasnik Gospe sinjske«, cijena din. 15.— Svibanjska pobožnost nije liturgijska pobožnost u užem smislu, ali bez sumnje da pravo shvaćena i pravo vođena donosi našoj nebeskoj Majci Mariji mnogo časti, a dušama mnogo koristi. Puno je odvisno od propovijedi ili čitanja kroz taj mjesec. Na našem jeziku imademo već više svibanjskih priručnika, a ovaj najnoviji sigurno ne zaostaje za nijednim od njih. Poznato je pero o. Petrova. Pjesničkim zanosom i djetinskim povjerenjem govori i piše posebno o Mariji. A uz to je i sadržajno posve solidan. Grjehota je igrati se frazama, kad se o Mariji govori, jer se o njoj može trijezno istinu govoriti kao o nijednom drugom stvorenom biću. Toga se je o. Petrov držao i u primjerima, pak navodi samo čudesa, koja su bila konstatirana u Lurdu, što opet lijepo odgovara 80-godišnjici lurdskih ukazanja. Uživat će svi, koji ove godine obavljaju svibanj po ovoj lijepoj knjizi.

Ambrozije Beković: **Sveti Juraj**; naručuje se kod župskog ureda u Bežlji (p. Teslić), cijena din. 1.— Iza životopisa sv. Antuna pustinjaka evo nam i sv. Jurja, čije je štovanje kod nas toliko prošireno. Poželjno bi zato bilo, da se ove knjižice što više prošire, pak da tako čim prije izađe i treći svezak »Crkvenjak (propisi za zvonare i sakristane, te uputa u podvorbi kod sv. Mise i drugih obreda)«, što će mnogima dobro doći.

J. K.

Razne vijesti

»Straža v viharju«, tjednik slovenskih katoličkih akademičara, napisala je povodom knjige »Leto Božjih skrivnosti« ove značajne riječi: »Čovjek bi zaplakao: toliko se radi, propovijeda, govori, piše, organizira — pak zašto ne ide na bolje? Možda i previše radimo, to jest, previše zemaljskim načinom. Od školske klupe do mrtvačkog lijesa stavljaju i prebacuju čovjeka iz jednog pretinca u drugi, iz jedne organizacije u drugu. Mnogovrsna društva kidaju obitelj i župu. Ne znaju, da je obitelj najbolja bratovština i župa najbolje društvo. Ako obitelj i župa ne poboljšaju i ne posvete svoje članove, teško da to uspije kojoj drugoj ustanovi. A kako obitelj i župa odgajaju svoje članove? Molitvom i žrtvom. ili drukčije rečeno: domaćim i crkvenim bogoslužjem.

Naš je vjerski odgoj premalo dubok. O svemu se govori, a najmanje o tome što bi naš puk moglo najjače pridobiti za Krista. Kada ste na pr. slušali govor o presv. Trojstvu? Kažu, da je to otajstvo preteško za puk. A zašto ga je onda Spasitelj objavio kao najvažnije otajstvo? Sigurno zato, da vjernici budu dionici tog života na zemlji i u vječnosti. Nije istina, da je to otajstvo za puk preteško. Svećenik je iz grada kroz dva mjeseca svog dopusta na selu govorio o presv. Trojstvu. Seoske su ga priproste duše s korišću slušale, razumjele i bile mu vrlo zahvalne. — Jeste li ikada čuli govoriti duže o ljepoti Božje milosti, o općinstvu svetih? Kršćanima moramo otvoriti naše veliko duhovno blago, pak će rado i radije kršćanski živjeti. U zemaljskim se stvarima naše blago ne može da mjeri s blagom naših protivnika. Ali mi možemo ljudima dati što naši protivnici nemaju: ono što je Božje. Ono što je Božje u kršćanskoj istini, ono što je Božje u duhovnom životu, ono što je Božje u našoj svetoj liturgiji.«

Crkvenoglazbene pobožnosti

Pobožnosti većega stila bilo za pojedina mjesta ili cijele dekanata odavno su u praksi u Njemačkoj i Francuskoj. Svaka takva pobožnost treba da je idejno i umjetnički jedna cjelina, zajednica za sve vjernike. Najbolje je da cilj svake pobožnosti bude koja vjerska istina iz katekizma ili dogmatike, koja se jasno dade ocrtati u par rečenica. Svaka rečenica odnosi se na jedan dio pobožnosti ispunjen motetima (koral, klas. polif., moderne komp.), čitanjima i molitvama. Jedan primjer: **Crkva Kristova.** Najzgodnije je tu temu vezati za blagdan posvećenja Crkve. Misli vodilje bile bi: 1. Kuća Božja ujedinjuje svećenika i puk za zajedničku molitvu i žrtvu; 2. Njena umjetnički sagrađena zgrada simbol je kršćanske zajednice; 3. Papa je glava ove zajednice, u njemu živi i dalje Petar kao temelj crkve; 4. Glavu i udove veže život vjere i molitve; 5. U veličanstvu stupa Crkva Kristova kroz oluje vjekova.

Za 1. dio pjevao bi zbor Terribilis est, Fundamento ejus, Locus iste i t. d.; za 2. dio Alto ex Olympi, O beata urbs Jerusalem, Laetatus sum in his i t. d.; za 3. dio Pontifex sacerdos, Tu est pastor ovium, Salve jubente Deo, Tu est Petrus; za 4. dio Alleluja, rogavi pro te, Oremus pro Pontifice i t. d. Kao čitanje i molitva poslužila bi za 1. dio poslanica blagdana posvećenja crkve i 83. psalam; za 2. dio sv. Augustin o 121. psalmu (2. noćnica 2. dana oktave posv. crkve) i pučki tekst O beata urbs i. t. d.

Ovakve pobožnosti doprinijele bi mnogo za liturg. produbljenje i pjevača i puka.

Sekretarijat dijecez. društva sv. Cecelije u Kölnu (Marzellenstr. 32) izdao je 8 nacrta ovakvih pobožnosti sa detaljnim pragramom za svaku pobožnost.

Ne bi li se i kod nas mogle prirediti slične pobožnosti u okviru liturg. sastanaka, euhar. kongresa, pa zatim u okviru propagande liturg. života, koja bi se morala da priređuje barem u svakoj dijecezi?

Ambrozijanski koral

1935 g. izdala je tvrtka Desclée Missale milanskog korala (Antiphonale Missarum juxta ritum S. Eccl. Mediolanensis). Ambr. koral je prvi oblik zapadnjačkog crkvenog pjevanja. Uglavnom to je pjevanje bogatije na melizmatskim melodijama, a sastoji ponajviše u variranju jedne melodije. Radi toga se ne mogu ukalupiti u stanovite moduse kao što je to slučaj kod greg. korala. Pojam ljestvice ovdje potpuno manjka. Osim toga milanska liturgija razlikuje se ponešto i tekstovima od rimske.

Crkvena glazba na internacionalnom glazb. kongresu 1936 g. u Barceloni bila je zastupana posebnom sekcijom za greg. koral. Predsjedali su joj poznati istraživači korala **Johner** i **Sunol**, a predavanja su bila nadasve zanimiva. **Kosch** (Wien) govorio je o franjevačkom koralu u 13. stoljeću, a **Sunol** (Montserrat) je dao pregled o stanju radova na restauriranju ambrozijanskog korala u milanskoj crkvi u Milanu. **Gajard** (Solesmes) je govorio o općoj restauraciji korala, a **Johner** (Beuron) o melodijskom po stupanju s dialogom u greg. koralu. **Gastoné** (Paris) je izvijestio o istraživanju liturg. recitativa. Tri referata su obrađivala modus u bizantijskom, ambrozijanskom i gregorijanskom koralu. **(Wellez** [**Wien**], **Sunol i Fellerer).** O španjolskim koralnim rukopisima govorili su **Sablayrolles** i **Franquesa. Anglès** je predložio da se u saradnji sa samostanima i bibliotekama snime svi sredovječni rukopisi. **Del Vae** (Paris) je referirao o pitanju izvedbe greg. korala na način orijentalnih pjesama. U posebnom pokusu izvedeni su na gramofonu armenski greg. napjevi. Ovim predavanjima dostojno su se pridružile i izvedbe staroklas. (špan). polifonije (n. pr. zbor Orfeo Catala, pa onaj opatije Montserrat).

Zašto gregorijanski koral razvija tako malo sjaja ?

(Dom Gr. Hugle, Boston) — Koral je umjetnost staroga doba, zato nosi biljege veličanstvene jednostavnosti. Ono što je dobro, pošteno i lijepo može ipak jednostavno biti. Umjetnost nema namjeru da naš duh preoptereti, nego da nas digne do jednog nivoa, gdje bismo mogli osjetiti jednostavnost i jedinstvo duhovnog svijeta. Umjetnost se obraća našim sjetilima, da naše misli i želje nevidljivom svijetu uzdigne. Zato ima uvijek nešto mirnoga i monumentalnoga u pojmu umjetnosti, kakovu upotrebljava sv. Crkva u svojoj liturgiji. To vrijedi jednako za arhitekturu, duhovno pjesništvo kao i za glazbu. Zato nema ništa sjajnoga i nemirnoga i uzbudljiva u svetoj glazbi. Duboke vode teku polagano i bez šuma. **S. P.**

Što je krivo da se gregorijanski koral tako malo cijeni ?

(Dom Gr. Hugle, Boston) Moderna civilizacija. Još 1895 g. rekao je francuski filozof Taine: »Razlika između našega modernog vremena i starog doba može se ukratko izreći: život i smisao starih bio je jednostavan, dok je naš zamršen i kompliciran.« Kod starih svi detalji su imali za cilj jedinstvo i potpuno izjednačenje u skladnoj cjelini. Nijedna grupa duševnih sposobnosti nije se razvijala na štetu drugih. Danas nam se čini da živimo u dobi karikature. Groteska služi za zabavu malih i velikih Izrodi ljudskih likova ne nalaze se samo u šaljivim listovima, nego zauzimaju cijelo područje literature. U zabavnoj glazbi jedna zabluda slijedi drugu. Jazz-glazba caruje danas, dok je kakvi drugi banaliteti ne potisnu. Ovo nestalno doba utiče se uzbudljivim novostima, koje djeluju iznenađenjem, disonancama i nepravilnostima.

Kao moćna stijena sred oceana stoji greg. pjevanje, netaknuto i neuzdrmano niti jednom od mnogobrojnih glazbenih revolucija, koje slijede jedna za drugom, jer on se ne temelji na promjenljivoj ćudi pučkog ukusa, nego na čvrstom tlu samoga govora.

CRKVENI KALENDAR

Nedjelja 8 V: **III. NEDJELJA PO USKRSU.** Ruho bijelo.
Ponedjeljak 9 V: **Sv. Grgur Nazijanski,** b. i uč. Bij. Dvostr.
Utorak 10 V: **Sv. Antonin,** bisk. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 11 V: **Osmina zaštite sv. Josipa.** Bijelo. Dvostr.
Četvrtak 12 V: **Sv. Nerej** i drugovi, muč. Crveno. Poludv.
Petak 13 V: **Sv. Robert Bellarmin,** b. i uč. Bijelo. Dvostr.
Subota 14 V: **Spomen Bl. Dj. Marije.** Bijelo. Jedn.

Nedjelja 15 V: **IV. NEDJELJA PO USKRSU.** Bijelo.
Ponedjeljak 16 V: **Sv. Ubaldo,** bisk. Bijelo. Poludv.
Utorak 17 V: **Sv. Paskal Baylon,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 18 V: **Sv. Venancij,** muč. Crveno. Dvostr.
Četvrtak 19 V: **Sv. Petar Celestin,** papa. Bijelo. Dvostr.
Petak 20 V: **Sv. Bernardin,** prizn. Bijelo. Poludv.
Subota 21 V: **Spomen Bl. Dj. Marije.** Bijelo. Jedn.

Nedjelja 22 V: **V. NEDJELJA PO USKRSU.** Bijelo.
Ponedjeljak 23 V: **Prosni dani.** Ljubičasto.
Utorak 24 V: **Prosni dani.** Ljubičasto.
Srijeda 25 V: **Prosni dani.** Ljubičasto.
Četvrtak 26 V: **UZAŠAŠĆE G. N. ISUSA KRISTA.** Bijelo. Dvostr. I. r.
Petak 27 V: **Sv. Beda** časni, b. i uč. Bijelo. Dvostr.
Subota 28 V: **Sv. Augustin,** b. i uč. Bijelo. Dvostr.

Nedjelja 29 V: **NEDJELJA U OSMINI UZAŠAŠĆA.** Bijelo.
Ponedjeljak 30 V: **Ponedjeljak u osmini Uzašašća.** Bijelo. Poludv.
Utorak 31 V: **Sv. Anđela Merici,** dj. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 1 VI: **Srijeda u osmini Uzašašća.** Bijelo. Poludv.
Četvrtak 2 VI: **Osmina Uzašašća.** Bijelo. Dvostr.
Petak 3 VI: **Petak poslije osmine Uzašašća.** Bijelo. Poludv.
Subota 4 VI: **Navečerje Duhova.** Ljubičasto. Post i nemrs.

Nedjelja 5 VI: **NEDJELJA DUHOVA.** Crveno. Dvostr. I. r.
Ponedjeljak 6 VI: **Ponedjeljak u osmini Duhova.** Crveno. Dvostr. I. r.
Utorak 7 VI: **Utorak u osmini Duhova.** Crveno. Dvostr. I. r.
Srijeda 8 VI: **Kvatrena srijeda.** Crveno. Post i nemrs.
Četvrtak 9 VI: **Četvrtak u osmini Duhova.** Crveno.
Petak 10 VI: **Kvatreni petak.** Crveno. Post i nemrs.
Subota 11 VI: **Kvatrena subota.** Crveno. Post i nemrs.

NAPOMENA: Kad je blagdan sveca, osim kroz osminu Uzašašća i Duhova jedn(-ostavnog) ili polud(-ostrukog) reda, onda tog dana može biti sv. Misa zavjetna (ruho bilo koje boje) ili za pokojne (r. crno).